

NATHANIEL HAWTHORNE – LAUDATIO

Smaranda ȘTEFANOVICI¹

Abstract

Nathaniel Hawthorne is still one of the most canonized nineteenth-century American writers. His work was inspired from and based on the history of his human ancestors and the New England of his own day. His strict Puritan discipline affected his life and literary career. A solitary person, he liked to read and contemplate in his room. These solitary years continued in school where he refused to participate in public speaking. When he met Sophia Peabody, his future wife, an artist, and painter, she managed to take him out of his “haunted chamber” into the world. The paper is meant to throw a glance at this writer’s life, as well as at his historical, personal and cultural background as a source of inspiration for his original dual vision of life in a strict Puritan age.

Keywords: Puritan, romance, moral ambiguity, duality, balance.

Nathaniel Hawthorne (1804-1864) este și la ora actuală unul din cei mai canonizați romancieri și nuveलिști americanidin sec. al XIX-lea. A scris peste 46 de romane, povestiri și schițe, deși s-a impus ca autor de romane foarte târziu, când avea aproximativ 46 de ani. Hawthorne este cunoscut azi pentru romanele sale de referință scrise între 1850 și 1860, și anume: *The Scarlet Letter* (1850), *The House of the Seven Gables* (1851), *The Blithedale Romance* (1852), și *The Marble Faun* (1860). Autorul a avut ca sursă de inspirație rădăcinile sale puritane, dar rezultatul a fost departe de a fi exclusiv puritan. Opera sa a fost inspirată și s-a bazat pe istoria strămoșilor săi puritani și pe Noua Anglie din sec al XIX-lea. Mediul cultural al strămoșilor lui și a soției sale, Sophia Peabody, artistă și pictoriță, a avut un efect profund asupra viziunii sale de viață. Născut în Salem, lăcașul Puritanismului, l-a făcut oare să creadă cu fermitate în principiile puritane? Opera sa ridică semne de întrebare legate de aceste legături de sânge arătând punctele tari dar și slabe ale doctrinei puritane, care sunt privite dintr-un unghi modern. Înclinația spre ambivalență morală și simțul echilibrului i-au permis să evadeze din rigiditatea puritană și să folosească ‘romance’ ca pe o formă literară care i-a permis încadrarea ambiguă între realitate și imaginație, natural și supranatural, puritanism și modernism. De aici provine și teoria sa organică cu privire la dualitatea vieții, omul fiind capabil de ispășire prin funcția educativă a păcatului.

Precursor al romanului psihologic și al psihanalizei moderne, prin profunzimea introspecției și explorarea resurselor cinematice ale sufletului, Hawthorne redă imaginația americană folosind genul literar ‘romance’, care-i permite abordarea alegorică și simbolistică ca pârghii de analiză ale sufletului uman. Autorul se distinge de aripa romantică idealistă, și de transcendentalismul al cărui optimism și idealism exagerat le-a respins. Înclinația spre ambivalență morală și introspecție psihologică și împărtășirea teoriei organice privind dualitatea vieții l-au făcut să reconsidere rolul individului în societatea puritană, apreciind valoarea efortului uman în fața Providenței. Adept al

¹Associate Professor, PhD, “Petru Maior” University of Tîrgu Mureș.

scepticismului puritan și implicit al păcatului puritan ancestral, Nathaniel Hawthorne adaugă o notă de modernitate prin abordarea funcției educative a păcatului. Astfel, autorul umanizează individul puritan, acesta având acces la mântuirea pe pământ. Abordând teme specifice romantismului gotic, nu putem să nu evidențiem originalitatea lui Hawthorne în ceea ce privește, pe de o parte, abordarea tematică, ca de exemplu, efectele educative și umanizatoare ale păcatului asupra omului, și, în ceea ce privește, pe de altă parte, complexitatea și profunzimea psihologică caracterială.

Hawthorne este totodată pe bună dreptate celebrat și ca autor de schițe și povestiri. El este considerat de majoritatea criticilor fondator al prozei scurte americane tratând teme ca singurătatea umană, frustrarea, ipocrizia, eccentricitatea, și slăbiciunea umană. Printre povestirile și schițele alegorice care i-au câștigat acest loc se numără "The Minister's Black Veil", "Roger Malvin's Burial", "Young Goodman's Brown", "Rappaccini's Daughter", "The Great Stone Face" și "Ethan Brand". A experimentat totodată în 'istoria alternantă', subgen al ficțiunii speculative ca formă literară. Povestirea sa "P's Correspondence" (1845), este primul experiment finalizat de acest gen în limba engleză.

Anthony Trollope, celebru romancier englez din secolul al XIX-lea, care a avut un îndelungat schimb de sfaturi și opinii literare cu Nathaniel Hawthorne, afirma că: "Nimeni nu se va simți înnobilit dintr-o dată pentru că a citit unul din romanele mele. Dar Hawthorne, după ce l-ați studiat, vă va fi foarte prețios. El vă va cufunda în melancolie, va arunca asupra voastră umbra unor presimțiri negre și aproape că vă va zdrobi cu dureri imaginare; dar, în același timp, el vă va da puțința să vă înălțați sensibil în timpul lecturii." ("The Genius of Nathaniel Hawthorne")

Antoaneta Ralian pe coperta volumului *Casa cu Șapte Frontoane* (2004) citează din Brander Matthews: "Fantezia lui Hawthorne are o calitate pe care Poe nu a avut-o. Efectele literaturii lui sunt morale. La Hawthorne, situațiile – oricât de stranii și de înfricoșătoare – sunt doar semnul exterior al unei lupte lăuntrice, o luptă a spiritului."

Mihaela Bucur pe coperta volumului *Faunul de marmură* (2007) traduce părerea lui T.S.Eliot despre N.Hawthorne: "Opera lui Hawthorne este o critică autentică a moralității puritanilor, a moralității transcendentalilor și a lumii pe care o cunoștea - autentică prin fidelitatea artistului, nu prin simpla convingere a omului. Este o operă critică la fel cum opera lui Henry James este o critică a Americii timpului său și la fel cum operele lui Turgheniev și Flaubert reprezintă o vedere critică asupra Rusiei și a Franței epocii lor."

Fondator al prozei scurte americane, Hawthorne este considerat totodată ca deschizător de drumuri în experimentul pe care l-a făcut cu *istoria alternantă* ('alternative history'), subgen al ficțiunii speculative ('alternate history') ca formă literară. Povestirea sa "P's Correspondence" (1845, inclusă în *Mosses from an Old Mansse*) este ilustrativă în acest sens. Personajul este considerat alienat mental, deoarece el poate comunica cu personalități istorice și literare demult decedate, dar care acum sunt percepute ca vii, spre exemplu poezii Burns, Byron, Shelley, Keats, actorul Edmund Kean, politicianul englez George Canning și chiar Napoleon Bonaparte.

Deși E.A.Poe nu a contribuit cu recenzii laudative referitoare la volumele *Twice-Told Tales* și respectiv *Mosses from an Old Manse*, probabil datorită disprețului pe care Poe îl manifesta față de alegorie și povestiri morale, el a admis totuși că “Stilul lui Hawthorne este puritate în sine. Tonul lui este singular în eficiența sa – sălbatic, jalnic, meditativ, și în deplină concordanță cu temele abordate.” Și, în consecință, spunea el, “îl privim ca pe unul din puținele genii incontestabile care s-au născut până acum în țara noastră.” (Cf. McFarland: 88-89)

Întreaga carieră literară a scriitorului american Nathaniel Hawthorne a purtat amprenta istoriei strămoșilor puritani și a Noii Anglii așa cum se prezenta ea în secolul al XIX-lea. Înzestrat cu talent de la D-zeu, după simbolistica numelui în ebraică (Nathaniel = ‘Gift of God’), este considerat pe buna dreptate titan al literaturii americane și universale. Nathaniel Hawthorne s-a născut pe 4 iulie 1804 în orașul Salem (actualmente muzeu), Massachusetts, într-o familie care descindea din primii coloniști: tatăl, Nathaniel Hathorne, și mama, Elizabeth Clarke Manning Hathorne. Strămoșii lui includeau magnați, judecători, și marinari puritani. Două aspecte din acest arbore genealogic l-au făcut să-și schimbe numele din Hathorne în Hawthorne la scurt timp după absolvirea Colegiului Bowdoin, în 1825. Unul era legat de imaginea unui strămoș, William Hathorne, implicat în persecuția religioasă a Quaker-ilor din 1630, iar celălalt era un alt strămoș, John Hathorne, unul din cei trei magistrați puritani, vestit pentru intransigența de care a dat dovadă în procesele intentate vrăjitoarelor din Salem în secolul al XVII-lea. (“The Salem Witchcraft Trials”)

Tatăl lui Hawthorne, Nathaniel Hathorne, căpitan de vas, a murit în 1808 de tifos în Surinane, lăsându-și soția și cei trei copii (Hawthorne avea doar patru ani) dependenți de rude; după moartea lui, tânărul Nathaniel, mama lui și cele două surori s-au mutat la rudele lor maternale, familia Mannings, în Raymond, Maine, unde au locuit într-o fermă izolată timp de zece ani. În această perioadă, mai exact în 10 noiembrie 1813, Hawthorne suferă un accident la picior în timpul unui joc de baseball (“bat and ball”), în urma căruia rămâne cu un handicap pentru tot restul vieții. În această perioadă a vieții, Hawthorne manifesta un interes tot mai mare pentru lectură și contemplare în singurătate, așa cum el însuși afirma într-o scrisoare, mai târziu, către prietenul său Longfellow: “Nu am trăit, ci doar am visat că trăiesc.” (4 iunie 1837). Și cu toate acestea, este perioada de formare a personalității literare, “ucenicia sa” (“his apprenticeship”), așa cum avea să o descrie Malcolm Cowley în studiul monografic despre Hawthorne, ucenicie care ulterior va produce acea operă de profunzime psihologică.

Deși se confruntă cu probleme financiare, mama lui Nathaniel, ajutată de unchiul lui Nathaniel, Robert Manning, îl înscrie pe Nathaniel la Bowdoin College în 1821, pe care-l absolvă în 1825. Solitar în continuare, refuzând să participe la discursuri publice, totuși, Nathaniel se împrietenește aici cu viitorul poet Henry Wadsworth Longfellow, cu viitorul președinte al Americii, Franklin Pierce, și cu Horatio Bridge, finanțatorul volumului de povestiri *Twice-Told Tales (Povestiri repovestite, 1837)*. Deși Bowdoin era un

colegiu mic și izolat, Hawthorne a profitat mult de pe urma acestei experiențe, citind extensiv în engleză și latină și perfecționându-și arta compoziției.

La întoarcerea de la Bowdoin, între 1825 și 1837, Hawthorne a locuit cu mama sa în Salem, Noua Anglie. O pustnică după moartea soțului ei, mama lui Hawthorne încurajează o tendință asemănătoare și în fiul ei. Este perioada pe care Hawthorne și-o amintește mai târziu ca fiind marcată de izolare și solitudine într-o cameră bântuită (“haunted chamber”) unde obișnuia să-și petreacă mai tot timpul. În această perioadă a învățat să scrie povestiri și schițe alegorice ce comentau viața alegorică pe care o ducea. În această cameră, conform mărturiilor sale, Hawthorne și-a format caracterul și intelectul, această izolare fiind întrutotul benefică. Citea mult din istoria Noii Anglii și cutreia ținuturile natale umplând caiete întregi de jurnal cu observații spirituale. Mărturiile celor din jur contrazic într-un fel cele afirmate de Hawthorne. Biografi recentți susțin și ei deschiderea lui spre viața socială, Hawthorne fiind un om care frecventa teatrul și mergea la sindrofii sociale. Pe de altă parte, chiar sora lui, Elizabeth, remarca faptul că fratele ei era un om social cu “dragoste de mulțime”.

Primele încercări literare datează încă din 1819 și constau din eseuri și poeme în *The Spectator*, un ziar autohton. În 1828 publică anonim primul său roman, *Fanshawe*. Acest roman, deși s-a dovedit un eșec literar, a constituit o rampă de lansare publicitară, Hawthorne fiind încurajat și sprijinit de către editorul bostonez Goodrich.

După mai multe eșecuri literare, își începe cariera de nuvelist publicând povestiri pentru început în *The Token*, editor fiind Goodrich; printre povestirile de succes din această perioadă se numără “My Kinsman, Major Molineux” (1832), “Roger Malvin’s Burial” (1832) și “Young Goodman Brown” (1835).

Înainte de publicarea primului volum de povestiri, *Twice-Told Tales*, în 1837, Hawthorne scrie mai multe povestiri și schițe, pe care le publică anonim sau sub diferite pseudonime în reviste ca *The New England Magazine*, *The United States Magazine*, și *Democratic Review*, de exemplu: “Mrs. Hutchinson” (1830), “An Old Woman’s Tale” (1830), “My Visit to Niagara” (1835), sau “Fragments from the Journal of a Solitary Man” (1837).

În 1837, fiind ajutat financiar de Horatio Bridge, fost coleg de la Bowdoin College, Hawthorne reușește să-și publice prima culegere de povestiri, *Twice-Told Tales*, cu povestiri publicate anterior în diferite periodice. Tot acum este pentru prima dată când semnează cu numele său adevărat. Publicarea volumului îl face cunoscut pe Hawthorne pentru prima dată pe plan local. Aceste povestiri dezvăluiesc preocuparea lui Hawthorne pentru teme legate de trecut și puterea trecutului asupra prezentului, vanitatea morală și intelectuală, păcatul ancestral, funcția educativă a păcatului, dualitatea vieții etc. Romantismul tenebros (“dark romanticism”) care caracterizează proza scurtă a lui Hawthorne a fost de multe ori asemănat cu cel al lui Poe, ei distingându-se net de aripa romantică, idealistă, și respectiv de retorica transcendentalistă a lui R.W.Emerson. De aici și puțina popularitate de care s-au bucurat cei doi pe parcursul vieții, lucru recunoscut de Hawthorne însuși în prefața volumului *Twice-Told Tales* (1851): “încercări, foarte nereușite,

de a deschide un dialog cu lumea exterioară” (“attempts, and very imperfectly successful ones, to open an intercourse with the world”).)

Hawthorne mărturisește că iubirea față de vecina sa din Salem, Sophia Peabody, prietenă și discipol al lui R.W.Emerson, H.D.Thoreau, și M. Fuller, l-a făcut să-și părăsească “camera bântuită” pentru civilizație. Pictoriță, ilustratoare și scriitoare, Sophia Peabody avea 32 de ani, în timp ce Hawthorne avea 36 de ani când s-au căsătorit în 1842, după cinci ani de la prima întâlnire. Pentru a-și asigura un viitor stabil financiar, înainte de căsătorie, Hawthorne acceptă în 1838 o funcție de inspector vamal în Boston, funcție pe care o va ocupa până în 1840, cu un salariu de \$ 1,500 pe an.

El a scris puțin în această perioadă, concentrându-se pe colegii de muncă, pe care-i urmărea îndeaproape, așa cum va descrie ulterior în cea mai valoroasă carte a sa, *The Scarlet Letter* (*Litera stacojie*, 1850). Acest roman a fost început cu adevărat doar după demiterea lui din funcție, în 1849.

Până la căsătoria cu artista Sophia Peabody, în 1842, acceptă, tot din motive financiare, în 1841, să devină membru în societatea utopică transcendentalistă Brook Farm, fondată de transcendentalistul Geoge Ripley. Pornind de la experiențele trăite la ferma Brook, unde pentru aproximativ șase luni a locuit alături de alți membri transcendentaliști al căror optimism, ipocrizie, și idealism exagerat, conform spuselor lui, nu-l caracterizau, va scrie romanul *The Blithedale Romance* în care a satirizat mișcarea.

Cu toate acestea, după căsătorie, cuplul se mută la Old Manse în Concord, Massachussets, unde Nathaniel a scris majoritatea povestirilor adunate ulterior în volumul *Mosses from an Old Manse* (*Mușchi de pe o veche casă parohială*, 1846). Aici cuplul duce o viață retrasă, dar fericită, timp de trei ani, singurele contacte fiind cu vecinii transcendentaliști Ralph Waldo Emerson, Henry David Thoreau, și Ellery Channing. Pe parcursul întregii vieți, Sophia și Nathaniel s-au sprijinit reciproc în carieră, fiind caractere asemănătoare, înclinate spre singurătate. O mare admiratoare a talentului literar al soțului ei, Sophia petrecea mult timp în compania lui Hawthorne, care-i citea din opera sa, după care purtau discuții critice asupra conținutului. Hawthorne își considera soția, pe care o alinta “Porumbița” (“Dove”), cel mai obiectiv critic și singurul prieten: “singura mea însoțitoare; și nu am nevoie de altcineva – nu există loc liber nici în mintea și nici în inima mea... Mulțumesc lui D-zeu că eu umplu inima ei mare!” (Cf. McFarland). Admirația lui Hawthorne față de tablourile Sophiei era la fel de solidă.

În urma căsătoriei au rezultat trei copii, Una, Julian, și Rose. Una a murit tânără, datorită unei boli psihice. Julian s-a mutat înspre vest, unde a fost închis pentru delapidare, după care a scris o carte despre tatăl sau. Rose s-a căsătorit cu George Parsons Lathrop și au devenit romano-catolici. După moartea soțului ei Rose a devenit călugăriță dominicană. A fondat *Dominican Sisters of Hawthorne*, o societate de caritate pentru victimele cancerului.

O lovitură puternică este pierderea mamei în 1848, “cel mai greu moment din viața mea”, așa cum mărturisește Nathaniel prietenului său Longfellow. Trecea printr-o perioadă nefericită din viața sa, care-l făcea să viseze doar la povestirile pe care le-ar fi

putut scrie și nu putea, lipsindu-i inspirația și voința. Se mută la Salem unde lucrează între 1846-1849 ca inspector într-un birou vamal. În 1849, datorită schimbării de administrație la Washington, este dat afară din acest post. Această experiență va fi ulterior descrisă în prefața volumului *The Scarlet Letter* (*Litera Stacojie*, publicat în 1850). Contextul istoric fiind Noua Anglie (Boston), în perioada puritană a secolului al XVII-lea, romanul este considerat primul roman psihologic; autorul folosește alegoria și simbolismul, ca pârgă de analiză psihologică a sufletului uman. Cartea s-a dovedit un best-seller, vânzându-se 2.500 volume în primele zece zile. Opiniile critice, pe de altă parte, erau împărțite. În timp ce D.H.Lawrence considera *The Scarlet Letter* ca fiind neegalabilă în perfecțiunea cu care Hawthorne redă imaginația americană, criticul Edwin Percy Whipple obiecta la “intensitatea morbidă” și detaliile psihologice (Cf. Miller).

Succesul imediat al celebrului său roman *The Scarlet Letter* l-a ajutat să trăiască în continuare numai din scris. Următoarele romane apar la interval scurt unul după celălalt. Perioada 1850-1853 se dovedește cea mai prolifică din punct de vedere creativ. În 1850 familia se mută la Red House, în Lenox, în Berkshire Hills, unde Hawthorne se împrietenește pe viață cu romancierul Herman Melville, unul dintre primii exegeți literari ai lui Hawthorne. Melville, cu 15 ani mai tânăr ca Hawthorne, și-a celebrat prietenul în recenzia “Hawthorne and his Mosses” (publicată în *Literary World*), cu ocazia lansării volumului *Mosses from an Old Manse*, în dedicația romanului *Moby-Dick*, și în multe scrisori.

În 1851 publică *The House of the Seven Gables* (*Casa cu șapte frontoane*), un alt roman de referință al literaturii americane. Deși acțiunea are loc în secolul al XIX-lea, Noua Anglie, Hawthorne abordează aceeași temă a efectelor puritanismului asupra individului. Poetul și criticul James Russell Lowell considera romanul mai bun decât *The Scarlet Letter*, numindu-l “cea mai valoroasă contribuție la istoria Noii Anglii de până atunci” (Cf. Mellow). Henry James, criticul, afirma că: “Prin tema și felul în care este tratată, *Casa cu șapte frontoane* se apropie cel mai mult de opera ideală.” (Cf. Wright 372-375)

The Blithedale Romance (*Casa de la Blithedale*), singurul roman scris la persoana întâi, apare în 1852. Tot în 1852, în timp ce familia locuia la Tanglewood, lângă Lenox, Massachusetts, Nathaniel Hawthorne publică un volum de povestiri intitulat *A Wonder-Book for Girls and Boys* (*O Carte cu minuni pentru băieți și fete*), inspirat din mitologia greacă, care ulterior a devenit o operă clasică juvenilă.

În 1852 Sophia și Nathaniel se mută înapoi la Concord unde cumpără The Hillside, anterior locuită de transcendentalistul Amos Bronson Alcott și familia sa. Ralph Waldo Emerson și Henry David Thoreau devin vecinii familiei Alcott și mai târziu al familiei Hawthorne. În același an, Hawthorne scrie monografia electorală *The Life of Franklin Pierce*. Grație alegerii prietenului său, Franklin Pierce, ca președinte al SUA, a cărui biografie a redactat-o, Hawthorne a fost numit consul la Liverpool, în 1853, la scurt timp după publicarea volumului *Tanglewood Tales* (1853). Această perioadă a vieții petrecută în Anglia va fi evocată în volumul *Our Old Home* (*Căminul nostru vechi*), publicat în 1863, un atac la adresa publicului englez.

În 1857, la terminarea mandatului, cuplul vizitează Franța și Italia. În 1860, după șapte ani de absență, Hawthorne și soția se întorc în Statele Unite, la The Wayside, Concord, după doi ani petrecuți în Italia, unde Hawthorne s-a documentat pentru romanul său *The Marble Faun* (*Faunul de marmură*), cel mai lung roman, care apare în 1860, după șapte ani de la apariția romanului *The Blithedale Romance*. Se bucură de succes, vânzându-se 14,000 exemplare într-un singur an. Tema abordată în ultimul său roman este conflictul dintre inocență și culpabilitate.

În 1863, vede lumina tiparului *Our Old Home*, un volum de eseuri despre Anglia. Hawthorne a continuat să contribuie cu eseuri la *Atlantic Monthly*. Cu toate acestea, ultimii patru ani din viață sunt ani marcați de boală (un posibil cancer la stomac după afirmațiile lui Edward Miller, autor al unei monografii despre Hawthorne) dar și de creație literară. În acești ani a început patru proiecte de romane, *The Ancestral Footstep*, *Dr. Grimshave's Secret*, *Septimus Felton*, și *The Dolliver Romance*. Nu a terminat nici unul.

În 11 mai 1864, la 60 de ani, Hawthorne moare în somn, în New Hampshire, în Munții Albi, unde se afla cu prietenul său, Franklin Pierce. Este înmormântat pe Aleea Autorilor, în cimitirul Sleepy Hollow din Concord, Massachusetts. Soția sa, Sophia Peabody, și fiica sa, Una, deși inițial au fost înmormântate în Anglia, în Kensal Green Cemetery din Londra (unde locuiau din 1868), au fost transferate lângă Hawthorne în 2006. Julian Hawthorne a murit în 1934.

BIBLIOGRAFIE

- Cowley, Malcolm (ed.). *The Portable Hawthorne*. New York: The Viking Press, 1948.
- Hawthorne, Nathaniel. *Casa cu 7 frontoane*. Editura Dacia: Cluj-Napoca, 2004.
- Hawthorne, Nathaniel. *Faunul de marmură*. București: Editura Nemira & Co., 2007.
- Hawthorne, Nathaniel. *Twice-Told Tales*, Michigan: University of Michigan Library, 1851.
- McFarland, Philip. *Hawthorne in Concord*. New York: Grove Press, 2004.
- Mellow, James R. *Nathaniel Hawthorne in his Times*. Boston: Houghton Mifflin Company, 1980.
- Miller, Edwin Haviland. *Salem Is My Dwelling Place: A Life of Nathaniel Hawthorne*. Iowa City: University of Iowa Press, 1991.
- Trollope, Anthony. "The Genius of Nathaniel Hawthorne" from *North American Review*, CCLXXIV (September), 203-22, 1879.
- <http://www.eldritchpress.org/nh/nhtroll.html>
- Wright, Sarah Bird (ed.). *Critical Companion to Nathaniel Hawthorne: A Literary Reference to His Life and Work*. New York: Facts on File, Inc., 2007.